

AMERİKA'DA TBK Dayanışması girişimleri : 3-18 MART
3-12 MART WASHINGTON; 13-18 MART NEW YORK.

1. Giriş

Geçen kasımda, İngiliz barış hareketi örgütlerinden European Nuclear Disarmament (END) aracılığı ile tanıştığım Yunan asıllı Maria MARGARONIS, Amerika'da sürdürülecek TBK ile dayanışma hareketini destekliyebileceğini ve benim hürriyet oraya giderek bu işe başlamam için yardım edeceğini bildirdi.

Filistinlilere yakınlığı ile tanınan CLAREMONT RESEARCH and publication adlı örgüt ve Uluslararası Af Örgütüne benzer HUMAN RIGHTS INTERNET'ten alınan davetiye ile Amerika yolculuğuna geçtikleri.

Data gazetesi Amerikan barış hareketinin dergisi; The Nuclear Times'da sonrada ilerisi ve demokratik The Nation adlı dergide yayın Maria Margaronis'in bu yolculuğun masraflarını kendi cebinden karşıladığını tesadüfen öğrendim. Oysa, yukarıda adı geçen iki örgütten gelen mektuplarda yol ve diğer masrafların kendilerine öteneceği bildiriliyordu.

3 Mart - 18 Mart arası süren 'Dayanışma yolculuğu', sırasında Washington ve N.Yak'ta sesizli temaslara sürdürüldü. 3-12 tarihlerinde Washington'da Human Rights Internet'in (HRI) kurucuları Bayan Laurie S. Wisenberg ve Prof. Dr. Harry Scoble'in evinde, N.Y. ta ise teyzem Nilüfer Reddy (Mizan'ın annesi) evinde kaldım.

Washington randevularının HRI'den Hazel Smet N.Yak'ta kileri ise Maria Margaronis düzenlediler.

2. Ortam

a- Amerikan Kongresinde Türkiye

Dayanışma yolculuğu, birinci ile ilintili iki gelişmenin birleştiği bir ortamda ~~görüldü~~ ^{görüldü}. Bunlardan ilki ve öncüsü 5-6 Mart günlerinde Temsililer Meclisinde sürdürülen dış yardım oturumları idi. Elçilik, Türk, Rum, Yunan ve Emeni 'lobi, lobi' de yoğun bir şekilde katıldığı bu toplantı gerçek anlamı ile 'hukukun bir nimet, oldu. Komünistlerin tavırlarına göre bir randevu listesi çıkarmama imkan verdi. Bu bağlamda, Demokrat Parti (DP) liberal kanadından Temsilci Mel LEVINE'in danışmanlarıyla ilişki kuruldu ve 'Türk lobisi, dış gelişmelerden Temsilci Steven SOLARZ'la temasa geçildi. (Her iki temsilci DP'nin 'Zionist, kanadındadır. Türkiye'ye yaklaşımlarının bu belirler).

Gerçek Temsililer Meclisi Dış İlişkiler Alt Komisyonu gerekse genişletilmiş Dış İlişkiler Komisyonunda Türkiye ile ilgili şu görüşlere yer verildi:

- Türkiye, ABD'nin stratejik çıkarları bakımından son derece önemlidir; bu nedenle "güçlü ve güvenilir bir Türkiye'ye gerek var"; bu ABD'nin milli çıkarlarıyla çakılmaktadır;
- Türkiye demokrasi yolunda "der adımlar" atmıştır; Türkiye NATO stratejisine "temel taşıdır" (centre piece);
- Türkiye'nin silahlı kuvvetleri hızla modernleştirilmelidir;
- Türkiye, "İran türü totaliterliğe, karşı O. Doğu'da tek güvencemizdir.

(Steven Solarz, Toricelli, Winn, Breuter)

Buna karşılık "lobi", milletvekilleri şu görüşleri ileri sürdüler

- Türkiye, Libnan'da ABD'ye yeterli kadar yardım sağlamadı;
- Türkiye, Karablanca Konferansına katılarak İsrail'e karşı tavır aldı; (!)
- Kebrî sorun çözümlenmeden Türkiye'ye yardım edilmez;
- 'İnan hakları, sorunlarına eğilmek gerekir;
- 7/10 oranı son derecede önemlidir.

(Yatron, Ms Snowe, Dymally, Smith).

Yardımların Türkiye'de olumlu, gelişmeleri hızlandırmak için başka araçlar olarak kullanılmasını öneren "değerli" yolcu görüşlerinde savunuldu.

6- Türkiye "lobisi",

Washington'da görülen ikinci gelişme ise "Türk lobisi"nin etkinliğinin gittikçe artması oldu. Ayarntılar ekte sunulduğunda, sadece şu genel bilgiyi aktarmakta yarar var. Etkilik tarafında ilk kez düzenli ve profesyonelce örgütlenen bu lobinin genel işlerini önlü Paul HENZE görmektedir. Yaz tatillerini sık sık Türkiye'de geçiren Steven SOLARZ, Temsilci Winn (Cumh.) Temsilci Breuter, Temsilci Fascell (Cumh. ve Komisyon Başkanı), Temsilci BART, Temsilci Hyde, bu lobinin önde gelenleridir. Lobinin Türk tarafında ise, babalarını Washington b. eliti iken ölen ve Missouri zihnlüğüyle naası Türkiye'ye nakledilen Erteğin'in sonradan multi-milyonlar dolar iki oğlu (Ahmet ve Nasuhi) özellikle aktifler.

Ayrıca, "Terörizm" konferansları ve toplantılarında yaptığı "anarşistlerin ruh yapısı" adlı incelemelerle Türkiye'de de zikkatleri geçen Dr. Turan İTİL'de bu lobinin önde gelenlerinden.

1930'lar Almanya'da eğitim gören ve bir Alman'la evli bu kişinin 2ci Dünya Savaşı sonrasında ABD istihbarat örgütleriyle ilişkide olduğu bildiriliyor. Kendisi 20-25 kişi çalıştırarak bir "farma-psikoloji" klinik/araştırma merkezinin müdürü ve yönetmeni olup çevresinde belli bilgi olarak tanınmaktadır.

c- Lobiye dolaylı destek

Türk lobisinde 'dolaylı' olarak etkil olanlar arasında eski kültür Bakanı Talat Halman ve sık sık ABD'ne gidip-gelen Refik Erduran' da etkendir. Halman, "Naum Hikmet ticareti" diye hitleceğimizi yayınlarda uğruşmakta geri kalmamıştır. Genel çizgisi, "Türkiye'de işlerin gitmesi direleceğine", "Dayanışma ve sert çıkışlarına. ters tepki yaratacağına vs. dayanıyor.

Yine, dolaylı olarak, Türk 'lobisi' tarafından henüz bilinmeyen ve özellikle 'insan hakları' konusunda tanınan bir kimse Prof. Mümtaz Soysal'dır. Eskiden sol saflarda yer alan bu kişi, gerek kabiri bağlantıları nedeniyle gerekse "sistem içinde çalışma" stratejisini benimsemesi dolayısıyla B.M. İnsan Hakları Komisyonu nezdinde Türkiye delegeliğine seçilmiştir. Tavır ilginçtir. İlişkileri son derece gelişmiştir.

Türk 'lobisinin' en kişiliksiz en Amerikanca hatta en rezil (kişisel yorum aşırıdır) unsurlarından biri, ABD ile ilişkileri neredeyse 30 küsur yılı geçen Attemur KILIÇ adı siyasal soyundur.

Lobi'nin N.Y faaliyetleri ~~bu~~ konsoloslukta kurulan Kültür Merkezi tarafından yönetilmekte, Halman, Erduran gibileri burada sözlü konuşur, konferans vererek 'tanıtma, çalışmalarını desteklemektedirler. Bu, ayrıca, bu kişiler için bir girim kapısıdır.

3. Dayanışma - ABD

ABD'de dört-bes üniversite öğrencisi tarafından yürütülen adı bir dayanışma hareketi de bulunmakta. Kendisiyle, claremont Research ve Maria Margaronis aracılığı ile görüşüldü. (Daha önce Mümtaz Soysal ile de görüşülmüşler ve olumlu temennilerle ayrılmışlar).

Hepti doktora öğrencisi olan bu iyi niyetli gençler "yeni sol", "Birlik" dergisi gibi akimlara yatkınlara. Londra'ya yurtdışı olan siyasal akımı eleştiriyolar. Hürriyet gazetesinde "Konsollar" manşeti ile Turnallere N.Y'de toplantıya örgütlenişler ve bu toplantıda "Halim Karan" adı ile "DİSK"i temsil eden ^{kişi} ~~kişi~~ ile ilişkileri var. Bu kişi Yücel Top'la birlikte çalışmakta.

Bu grubun ABD'de 20-30 taraflısı var. Çıkarılmaları dergi, belli başlı insan hakları örgütlerinde referans olarak kullanılmakta. Düşük

teknik kalitesine karşın dergi ABD -e Avrupa başında Türkiye'ye ilişkin haber, demes ve yorumları bazarlık bir biçimde tarayıp yayılmakta.

Tümün doktora öğrencisi olan bu gençler, üniversite kütüphanesinde bulunan özel Türkiye haber ve değerleri dergisine dikkat çektiler. C.I.A tarafından muntazam olarak borsalar ve Türkiye ile ilgili her basın, radyo ve diğer yayını abonelere dağıtılan bu belgeler, gerçekten şüpheli. (Radyo yayınlarına TRT, ayrıca yurt dışı radyoları da dahil).

Yayınca isteme adresi : FBIS
US Department of Commerce
National Technical Information Service
Springfield,
Virginia 22161.

Bunun Türkiye Postası değerlendirilmiştir.

Ayrıca, Reha İsvan'ın kim ile Helsinki Watch aracılığı ile ilişki kuruldu. Bu ilişkiyi geliştirmek gerekli. Daha çok barış konusuna ağırlık vererek kendilerinde yararlanabiliriz.

Sayın Ahmet İsvan'ın kendisi Mehmet Bey (is odama gelmiş) Washington'da temastalarda bulunmuş. İsvan'ların bu görüşümü daha çok (perde arkası, görüşmelerde yürütülmüştü).

Son olarak, ablan Dev-Sol dairesinden bir hayli karpalanmış bir hayran vatandaşımızla görüştüm. Nurzat Aygen adı tutuklu Reha Haasim'la onun niye birlikte kalması. Akıllı, disiplinli ve çevresini etkileyen bir ~~gözet~~ gözetim izlenimi edindim. N.Yak'taki kardeşi ise ya acısından ya da onun yolları Amerika'da yaşamakta dolay dengesini İsvan yitirir gibi. Sonun Amnesty tarafından benimsenmesinden, bu vatandaşımız bilimsel bir biçimde oraya buraya yelpalamakta. Kendisine, İngiltere'deki gözetimlerin örgütünü (Turkey Solidarity Campaign) adresini verdim, ayrıca bana da yararlı.

Amerika'da dayanışma perspektiflerine sonuçları bölünmüş durumda değinilecek.

4. Dış İşleri ve Temsilatlar Meclisi Üyeleri ile görüşmeler - resmi kişiler

Washington'daki ilk görüşme, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Komisyonu İsvan Hakları Subesi Başkanı Bay Spencer Oliver ile HRI'in olduğu randevu üzerine oldu.

Spencer Oliver, Temsilatlar Meclisi Dış İşleri Komisyonu Başkanı Dante B. Fascell ile ~~görüşme~~ görüşme her çok kez Türkiye'de bulunmuş. Şartları, dengeleri gayet iyi biliyor. Mehmet İsvan'la da ~~görüşme~~

a-
Spencer
Oliver

Barış Demişini oynatıldı bir şekilde görülmüştü. Ayrıca ABD İstanbul Konsolosluğu ve Ankara B. elçiliği aracılığıyla tüm büyük davaları yakından izliyor.

Kırkbeş dakika süren konuşmamın şöyle özetleyebilirim:

- Ankara ABD büyükelçisini 1960'li yıllarda orası sağı tutan Goldwater'in başkanlık adaylığı kampanyasına aktif olarak katılmış; "sağı bir marke, ten (geriatric reactionary) ve kendisini bir bölge valisi olarak görmektedir (clientelist approach);
- Türk makamları ve Washington elçiliği son derece kati tavır koyuyor; "biz sürekli olarak işlemlerimize katılmıyor diğerler";
- MIT müsteşarı TBK için "Sovyetlerden para aldı" dedi;
- Sıkıntısını anlıyorum; fakat burada kamuoyunda geniş tepki yaratarak girişimlerden kaçınma çünkü Türkiye'de ters tepiyor;
- Türkiye'de bir "demokratikleşme süreci" vardır; niyetimiz bunu daha da hızlandırmaktır; Türkiye son derece çaprazlık (complex) bir manzara arz etmekte ve dolayısıyla sorun, ülkenin iç ve dış güvenciliği ile demokrasi arasında bir dengeyi sağlamaktır;

Tarafımızdan iletilen görüşler ise:

- Washington'a siyaset bir misyonla gidilmediği;
- 3, 5 yıllık bir süre ile olan bir örgütün yok ve kosta yöneticilerinin bu süreci erken bir zamandır en kötü şartlar içinde, genellikle demokrasiyle ilgili olmayan olumsuz üstü durum, şartlarında, orta çağ zihniyetiyle boğulmuşlukları;
- TBK, iddia edildiği gibi, dış kaynaklardan tek bir kuruş almıyor, bu, "Çar İli Petro, ne sörümüne variyeti yerine iddianamede yer alırdı;
- Eğer, iddia edildiği gibi, bir "yumuşama" süreci var ise, o takdirde TBK yönetin kurulmuşu bunun bir ifadeni olarak derhal salınaması gerektiği;
- TBK bağlamı içinde, yine, kapsamlı konuşmaların gitmişse daha da ağırlaştırılardan, bu yok-borlu ve tarunmuş kızıla-ın kaygıların ciddi bir şekilde tehlike olduğu; belirtildi.

Konuşmanın sonunda, Oliver, Washington'da TBK'nin durumuna ilgi gösterebilmek ve katkı yapmaya olabilecek kişi ve kuruluşların

işlerini, bunlara nasıl diyalog kurulabileceğini ve kendisinin de nasıl yardımcı olabileceğini, istemeden ve zorıtıcı bir yakınlıkla aktardı.
↳ tarafımızdan talep edilmeden

Bu tür "tanrıya koş, tanrıya tut," tavırları Washington'daki diğer görüşmelerde de sık sık belirecektir.

Oliver'in özellikle ilgi gösterdiği konu, "Pinochet kararı," diye adlandırılan bir grubun kopisanteerde ve Disk/TBK gibi araçlarda etkinliğini sürdürmesi yolundaki görüşler oldu.

b- Ken Moss 've Yardımcısı - Temsilciler Meclisi Avrupa ve Ortadoğu Masası Sekreterliği

Ken Moss ve yardımcısı bayan, Bay Oliver gibi, Türkiye'ye yazılı verilerle birlikte görüşmeler ve şartlara gazet ilgi biliyorlar. Faktörlerini, Amerikan riyasal yelpazesinin özel konularına göre, 'liberal, saygılabilir.

Tarafımızdan iletilen görüşler ilk toplantıdaki ana agısı oldu. Bir saati orkun üzere görüşmenin yarım saatı genel politik mahiyette sürdü. TBK konusunda genel anlaşılmaya varıldıktan sonra, kendilerinin önerisi üzerine başka komitaya gönderildi. Yalnız, bu komitaya gitmeden önce, söylediklerini "Washington misyonu"na duyunda olduğu, kendilerine bir Türkiye'li yurttesever ve sosyolog'un faktörlerinin söz konusu olabileceği oltu çirtilerek aktarıldı. Bu bağlamda, şu temalar işlendi :

- Sayın Demirel ve diğer 15 tutuklunun İtala Times'da da çıkan mektuplarında belirttiği gibi, askerel yönetimin olumsuzlukları Türkiye'nin Batı ile olan ilişkilerini orta ve uzun dönemde zedeleyecek niteliktedir;
- ABD'nin askerel yönetime aşırı derecede angaje olması, orta ve uzun dönemde, geniş halk yığınlarına yanı sıra diğer katmanlarına da tepkisini çekecektir;
- 1961 Anayasasının bu denli zedelemesi ve otoriter devlet, kavramı orta ve uzun dönemlerde ters tepmeye mahkumdur;
- çoğulcu ve katılımcı işerdiği olmayan bir rejim, denge ve ist harrı yerine, yeni patlamalara gebe olabilir;
- 'Pinochet kararı, hâlen iktidardadır ve bunlara tavırları Türkiye'yi bir saatli bomba'ya sevirmektedir.

Ken Moss tarafından öne sürülen şartlar :

- İran yenilgisinden sonra, ABD devlet ve hükümet seviyelerinde "İslam yeniden doğuşu" görüşleri hakimdir; Türkiye'nin

ikinci bir ironi olarak ciddi şekilde korkulmuş;

- Generaller, kendi ifadelerine göre, 30-40,000 kişiye "anarşinin bir nedeni" olarak görmekte, ve üniversite teminleme hareketinin de işleri, bu kişilerin "akıl hocaları" olarak uzun süre "toplum dışı" bırakma niyetindedir; Generaller Türk toplumunda bir amfiteyat yöneltmiş ve "habis us"ları teminlemiş durumdadır;
- Soğuk harp çerçevesinde ve yönetiminin (ABD) "terörle mücadele", perspektifi içinde, Generaller ABD'den önlenimsiz destek almaya başladılar;
- Özal, demokratikleşme sürecine katkıda bulunabilir, biz her türlü destekliyeceğiz;
- Türkiye'de eskiden beri işkence vardır, hapishane koşullarına ağırdır; bunların var olduğunu kabul eden tek hükümet oskeri yönetim olup, kimi işkencecileri adalet önüne çıkarabilmiştir.
- ABD yetkilileri, perde arkasından, Türk hükümetine baskı yaparak, Kırmızı Haç örgütünün hapishane koşullarını denetlemesini istemektedir;
- Elçiliğin örgütlediği Türk İstihbaratı etkin çalışmaktadır.
- Türkiye içinde ve dışında muhtelif "asiri us"ların etkisindedir - işte müslümanlar da sta malümler;

Sürekli olarak sorulan soru, ya da konuşmalar sırasında ortaya çıkan tereddüt ise şu noktaya gelip dayanıyor: "Türkiye gerçekten 'stabilize, olgunlaşmış mı? 1982 Anayasasının getirdiği 'güdümlü demokrasi, gerçek anlamında bir sığınak mıdır?'"

C- Ellen Larpson - ABD Kongresi Araştırma Merkezi Türkiye Sorumluluğu. Görevi, Türkiye'den gelen istihbaratı değerlendirme.

Kendisiyle bir önceki konuşma çerçevesinde görüldü. (Tüm bu görüşmelerin başlangıcında, muhatap olunan kişilere, randevu istemesi kısıtlı bir ölçüde dahil olmak üzere toplam 52 fotokopi tutan, büyük çoğunluğu Batı bölgesinde çıkan TBK davasının haberlerinden oluşan, fakat aralarında hapishane koşullarının da içerdiği Amnestiy karneleri bilgileri de bulunan, birer dosya ve kartvizit verildi. Kimi yerlerde TBK tutuklanmaların hapishane üniformalı fotoğrafları gösterildi).

Ellen Larpson'un görüşleri:

- Özellikle, son olarak katıldığı SİSAV 'Barış ve Silahsızlanma, Seminerlerinden sonra, Türkiye'deki siyasi durumun çalkantılı olduğu konusunda vardığını; zorlama tedbirlerinin

rejimde ciddi güvenirlilikler olduğunu kanıtlanabileceği;

- Türkiye'nin stratejik önemini gerektiren güçlü bir faktör olduğu;
- Perde arkası görüşmelerinde ciddi bir mukalefet temin edilmiş ya da görüşlerinin kendilerine tebliğ edilmediği;
- Mart ayı Sosyalist BM İ. H. Komisyonu'na atanmasının 'liberalleşme, ya doğru bir adım olduğu;

Kendisine, yukarıda aktarılan bazı görüşlerle, ayrıntılı bilgi verildi. 1982 Anayasasının kimi maddeleri okunup bu konuda tartışma edildi. 1980 konsepti, elektro-pot tedavisine benzetilip, Türk sivil toplum yapısının "otoriter devlet" diyerekten bir "deli gömleğine" tıkulmasına kılkıldığı anlatıldı. Özellikle Özalp'ın ekonomi politikaların nedeniyle sadece toplumsal farklılaşmanın değil, "çıkarcı tavrları" yanında da yoğun bir mücadelelerin boylandığına dikkat çekildi. Özgül farklılıklarında, senaryonun Sili-Arjantin senaryolarına benzediği, bunların ise nereye vardıkları vurgulandı.

d- ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Gus Yatron'un yardımın Mark Tavlarides ile görüşme.

Bu zatın Yunan ve Roma İbrisi Başkanı olması nedeniyle (ki bu randevudan az önce anlatıldı) konuşma kısa kesildi. Bay Tavlarides, işin ve girişimin (kullanış, yönünü iyi anladığını belirttikten taraflarından direkt olarak öğüldü, Genelde yapılabilecek bazı girişimlere destek olabilececeklerini söyledi. Kendisine, duyurulduğu ve anlayış, işin teşekkül edildi.

e- ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu üyesi Kaliforniya Temsilcisi Mel Levine'in Sekreteri Diane Stamm ile görüşme.

Türkiye'ye yardımın tartışıldığı toplantıda, ağır bozuk, liberal ve insan haklarına değer veren tavır ile dikkatimizi çeken bu Temsilcinin sekreteri Washington görüşmelerinin başarılı geçmesinde önemli bir rol oynadı.

Toplantı salonunda ki ilk konuşmadan sonra, diğer Temsilci yardımlarının da katıldığı bir akşam yemeğinden sonra izleyen günlerde Diane Stamm başlı inisiyatifler yarattı.

Bu ilgiyi, Kuzkuzur, Ziyonist lobiyi yakınlığı kodar.

Kaliforniya'nın 'liberal', sermen ortamında da kazanılmamıştı. Washington Demokrat lobisi ikiye ayrılmış durumda: bir yanda köhür Jacobowski'ye giden Begin-Likud-Samir fasirisi; biri yandan ise daha "liberal", Mapam "sosyol. demokrat" getireceği. Bu ikinci getirekten olurlar, İsrail'in, Güney Afrika, Sili v.s. gibi fasiran ülkelerle ihtilalinden sıyrılıp dünyada daha sağıp - dolayısıyla kendi hesaplarına göre, daha etkin - bir uluslararası konuma girmesini isteyenler, ikinci grupta, Demokrat Parti'nin 'liberal', kanadında etkili.

Diane Stamm'ın hazırladığı prototo mektubuna 40 Temsilcinin imzası atması bekleniyordu. Mektup açıklandığında, Mehmet Ali Bıran'ın aracılığı ile basına yansımamız sağlanacaktır.

Diane Stamm'ın belirli 'doz, da, belirli 'dil ve üslup, çevresini içinde periyodik yazın göndermek gereklidir. Bu kişi, orta dönemde çok yararlı olabilir; Türkiye sorununu hem kendi kariyeri açısından hem de diğer soru eden politik müdahaleler açısından değerli olabilir.

Diane Stamm'la - ve dolayısıyla Mel Levine ile - kurulan ilişki önemlidir.

f- Senatör Percy'nin yardımcısı Chuck Berk ve diğer bir Senatör'ün yardımcısı Peter Galbraith ile görüşme.

Birer saatlik uzun bilgilendirme görüşmeleri biziminde ~~g~~ sürdü.

g- Amerikan Dış İşleri Bakanlığında İnsan Hakları Komisyonu Başkan Yardımcısı ~~Charles~~ Farbanks Jr ve Türkiye Masası yetkilisi ile görüşme.

Washington'daki görüşmelerin en önemli sayılabilecek bu görüşme 12 Mart günü State Department'da yapıldı. Mr. Elliott Abrams Reagan Hükümetinin "İnsan Hakları" Bakan Yardımcısıdır. 36-37 yaşlarında bulunan bu kişi aynı zamanda 12 Eylül'de bu yana Amerikan Kongresi'nde Türkiye'nin en korumacı savunucuların arasında yer almıştır. Reagan Hükümetinin sağ kanadından olup, özellikle Richard Perle ile yakın ilişkilerindedir.

Randem kendinden Norman Angell internet aracılığı ile olmuştur. Randem sabah, telefon edip rahatsız olduğunu ama yardımcısının, kendisi adına, belirsiz bir görüşmesini bildirdi. Bunun diplomatik bir rahatsızlık olmadığını sorulduğunda saptadık.

Görünüşe, aynı, Türkiye masasından adam unuttuğum
bir kadın, insan hakları bürosundan Judith Bunick
ve bir isten katıldılar.

Elliot Abram'ın yardımıyla Charles Foxhank akademisyen,
bir kurumla çalışmaktan hoşlanırmış. Gizi o düzeyde
ayarlayıp, "Dünya'da Özgürlük ve Haysat Hakkı" kampanyası
için iki yıldır akademik faaliyetlerden izin olan bir
kimse faaliyetini öne çıkarmak, karıştıran ordu konusunu
yapıldı:

- Toplam 7 yıllık yaşamının yarısından fazlasını
hapisane ve mahkemelerde geçiren bu kişiye
yapılan suçlamaların artık insanlık sınırlarını
tuttuğunu;
- 8 yıllık mahkumiyetin başta baham emali
örne, diğer yollar TBK yöneticileri için örnekte
bir ölüm cezası olduğunu;
- Mahkemelerin, ülkemizde ~~kurumsallaşması~~ kurumsallaşması bir
"Pinochet" kavramı tarafından yönetildiği; bunun,
Türkiye'de 'devletin içinde bir devlet, olduğunu
görel bir örneğini sunduğunu;
- Eğer, denildiği gibi, demokrosiye bir geçiş varsa
bunun bir niyetten öteye gitmesi için TBK
tutuklanmaları bir an önce kapsız sartsız
saldırımlarının gerektiği;
- Yapılanlara zaten Türkiye'nin itibarına ^{zedeleniği} ~~zedeleniği~~
bildirildi.

Toplam 10-15 dakika süren bu ordu konuşmasından sonra
Bazı Foxhank'ın puntarı öne çıktı:

- Türkiye'de insan hakları konusunda rişketler
ve rahatsızlıklar halen de hükümde;
- Birim kimi günlerimiz Ankara'da sert
tepkilerle karşılanıyor; "iş istemine müdahale"
konusunda Ankara son derece duyarlı;
- Evet bizim sağı bir fraksiyon TBK tutuklanmaları
ve Türkiye arasında bir takım düşünmekte;
- Biz perde arkasından elimizden geleni
yapıyoruz ama Türk yetkililerinin bu konularda
duyarlılıkları az;
- Örneğin, bizim de araya girilmesinde Türkiye
hapisanelerinde konuları içinde saptamalı
için bir Kird Hoc delegasyonunun katılması

- İkin aylarına uğruşmalarına rağmen bu olmuyor
- TBK, MİT yetkililerinin de belirttiği gibi gelişimli bir örgüttür; bir çok üyesi, yöneticisi yurt dışındadır; forajetlerden para yardımı gördüğü iddia ediliyor.
- Faahat bu, yerli yerli insanların öline terk edilmiş durumunda kal mamalıdır.

Kendisine, son iki konu hakkında gereken telkinlerde bulunuldu.

Konuşmalarından sonra ki bölünme, Bay Fairbanks'in istemiyle, 1 1/2 saat süren bir soru-cevap ve stonineer şeklinde geçti. Fairbanks'in soruları şunlardı:

- Demirel ANAP çalışması;
- Türkiye'nin istikrarı; Militar müskimantlık; Ayetullah;
- 1980 Salını demokrasinin eirilmesi;
- Özal, gerçek anlamda hükümet mi, güçü var mı?

Özale şu cevaplar verdi:

- (Sagın Apo Yılmaz'a atfen) Eskiden padişahların son dönemlerinde ise Borhalkantaramı yitirirken, 1955'ten sonra beri 'cumta, koran "devlet içinde devlet, te olmak üzere, Türkiye'nin genel panoraması, 'tekin, bir ülke elmadığı doğrultusunda dir.
- (Yine Sagın Apo Yılmaz'a atfen) bugün Türkiye'de devlet yapısı, 'politika, ve 'idare, nın orkestrinin elinde bulunduğru, Özal'ın ise "hükümeti tekniten bir Maliye Bakanlığına dönüştürdüğü, dolayısıyla 'uluslararası konjonktür ve regletlerin, elverdiği hisinde ekonomiyile mesgul olıoğru bir yapı durumunu yansıttığını;
- Türkiye İtar'la kuy, lanamaz, ille bir hareketme gerekirse, bunun Güney Amerika'ya daha uygun kastığını;
- Demirel'in rejimle gelişmesinin, bu "Anayasa ile bir ülkeyi yönetiyor, zahmetlerininize terkhiirler. Kurlayın buyarın" dan kayraklanabilirizini;
- ANAP/ Demirel gelişmesinin ise Türkiye'de sermaye serresinde ki "holdingler savası; ihraatı/ imalatı, gelişmesi: büyük, orta ve küçük sermayelerin (Batı'da da görüldüğü gibi) her kendi aralarında hem de bir arada da literiyte kıran kırana yarım mücadetisi verdiği; "ithalat ikamesi" modelinin

- Türkiye sivil toplumuna bir "deli gönlüğü" giripirmekle, diğer bir ifade ile, çoğulu ve katılımı bir demokrasiyi ortadan kaldırılmakla "istikrar" ve "denge" sağlanamaz, buun orta dönem süreçleri ipatlayacaktır

- Özal, Mu Yörül Meiji Japonya'ında ki samurayları benzer: teknoloji ve "serbot piyasası Batı'da; "yönetim" ise gütlük miktarların kaaki disiplin içinde ise koymasını, hükümetini kımasını sağlanarak bir biçimden iharet olacaktır;

Tatlı is kârlarının oğru tahvilinde bilimli politik geleneklerin oluştugu; hakim sınıflar koalisyonunun gündemde olduğu ve bunun kim tarafından oluşturulacağı mülkiyetinin verildiği; acılarından değerlendirilebileceği konusunda bilgi verildi - terminolojiye dikkatle.

Sonuç olarak :

- Türkiye'de geçen dönem bir "elektrik şoku" uygulandığı, şimdi ise daha "ilmi tedavi yöntemlerinin" kullanılmasında;
- TBK davasının gerekten "anlamı", "zedeleme", bir ve sürecinde kaldığı sürece de "demokrasiye dönümü" ypratın bir olay olmaya devam edeceği konusunda;
- Türkiye'de insan haklarının dışlanması yönünde yapılacak girişimlerin gerekliliği konusunda;

autormaya varıldı.

Bu görüntüleri de katmak gerekiyor :

- Türkiye masasından katılan kurum oğru bir kez bile olmadı, koruma ve soru-cevap kısmına katılmadı;
- Türk hükümetinin bu görüşleri Amerikan yetkililerinin bilgisi içinde yer etmiş;

- i - "olağan üstü" dönem gerektiydi;
- ii - Geneliter, ~~12-15~~ 20-30.000 kadını 10 yıllık bir süre için adeta tedavülden kaldırmak zorundadırlar. Bunların hapishane eriyet, işkence görmeleri gerektirir, ama bu konuda idrâcîleri dinletmiyor;
- iii - Bu nötralize edilen 20-30.000 kadının ideolojik alâkalarının da teminlenmesi gerektiyordu - bunun yanında yanında yanması ve FÖK'ün denetimlikleri gidirebilirdi.
- iv - Kademe kademe bir yumuşama olacaktı, bunun kararını ve ne doruğunda olacağını biz biliriz, idimize karışmayın.

Toplantıdan sonra, Bay Fairbank'sin Jadır Buncher ile birlikte Evren'e telegraf çektiğini öğrendik. Ayrıca, 28 Mart 1984 tarihli Cumhuriyet gazetesinde, Elliot Abrams

İlk kez TBK ve işkenceler konusunda dünya sörförler jöglödi. Bu konumda özerine Bay Farbank's'a İmV tşekkür mektubunu yollandı.

4- Temsilciler Meclisi Üyesi ve "Türk Dostu" tanınan İsteren ~~Solomon~~ Solarsz'ın yardımıyla Stanley Roth ile yapılan görüşme.

Bir saat kadar süren bu görüşmenin ilginç yanları şunlar :

- Bir, gerek TBK gerekse Aygün Küçükat konusunda görüşmelerde bulunduğ, yazdığım mektuplara ve Türkiye'den ne de hükümetten hiç İmV cevap gelmedi;
- Burada, güvütle ve kamu işi nezdinde yapılacak görüşmeler ters tepki gösterir;
- İnsan haklarının zedelemesi ve hapishane olayları burada Türkiye'ne karşı dostların da rahatsız ediyor. çalışmalarımızı engelliyor;
- Özal'a güvenimiz var, süres içinde demokratikleşmeyi hayaracaktır; mahalli seçimler zaman öntemlidir;
- "Hakkı TBK davasına katılıyoruz; ortalığa lause edilcek İmV mektupları çok, Evren ve Erteliği uyuracak İmV görüşim daha yararlı olur" diplomatik olmak gerekiyor, İdri, İsmail eline kor verememek gerekir.

5- Gezitti İnsan Hakları Örgütleriyle yapılan görüşmeler

a- Helsinki Watch Committee

Bu konunun en önemli komitelerden biri budur. HWC'sinin TÜRKİYE RAPORU data Sueden iletili. Burada Türkiye'ye Özal İmV ilgi gösteren ve Washington'da işi tanınan JERI LABER ile iki görüşme yapıldı. Kendisinin ayrıca Avrupa Konseyi ve Avrupa Parl. ile İmV İlişkileri var. Türkiye'ye gitmiş ve TBK üyeleriyle mahkûmiyet süren görüşmüş. İSVANIKI tanıyor, BIKERDAN ile tanışıp uzun uzun konuşmuşlar. Türkiye hakkında New York Times gazetesinde "Sahte Seçimler" adı altında İmV makale yapılmış.

Bu konumda DAYANISMA çerçevesinde, İlişkileri

yoğunlaştırılmakta yarar var. Her tarafta karşımıza çıkan şu sorunları çözmek gerekiyor:

- zamanında ve -dabildiğince- ayrıntılı sağlıklı haber iletme;
- Soalt "insan hakları", yaltırım ve aşısından rapor ve bilgilerle bu örgütleri "heslemek"; burada politik yoruma gerek yok, genel çerçeve yeterli;
- yayınların düzenli ve düzenlice çıkmasını sağlamak;
- Avrupa'da olduğu gibi, ABD'de de kisisel faaliyetin önemi; bu örneği, DISK, İKD, İGD ve diğer kardeş örgütlerden Avrupa'da bulunan işkence görmüş kişilerle oluşturmaları bir "ANTOLOJİ" (Örneğin, "Dayanışma" gazetesinde çıkan Mürvet Senesen'in röportajı gibi kişisel acıların daha geniş bir çerçeve kazanması);
- Avrupa'da bulunan DISK, İKD, İGD, TBK v.b. yöneticilerinin "teknik dil"le kaleme alacakları:
  - a- Kuruluşun tarihi;
  - b- " amaçları;
  - c- 12 Eylül sonrası uygulamaları;
  - d- Davaların niteliği (bu konuda özellikle 141/142'nin nasıl saktın gibi tüm bağımsız örgütlere uygulanıp, çoğulcu ve katliamcı demokrasinin dinamitletildiği perspektifi içinde);
  - e- Üyeleri yapılan insanlık dışı uygulamaların hejeleri;
  - f- Ailelerin hıltırılması sorunları
  - g- ABD/Avrupa insan hakları örgütlerinin bu soru birimiyle nasıl katkıda bulunma- hileceltine dair istemler;

teknik dilde kapsamlı, -yineleyici- teknik dilde, âdetta bir araştırma raporu niteliğinde bir yayına acilen gerek var.

Helsinki Watch'ta Jeri LEBER ve CATHY ~~ve~~ FITZPATRICK iyi ilişkililerdir. Politik olumsuzlukları bir yana (Örneğin, Türkiye ve Guatemala raporları, Polonya v.s. raporlarının dengelenekte) bu kişilerden Dayanışma çerçevesinde iyi yararlanılabilir.

Helsinki Watch ile, dolayısıyla, sadece ne gibi işler yapılabilirceği konusunda ayrıntılı görüşüldü. Kendilerinden herhangi olanmasında, Temsilciler Meclisi nezdindeki görevlerinde yardımcı olunması istendi.

HWC'nin Amerikan Kongresinde lobi olarak çalışmalarını sürdürmesinde yardımcı olunur, HWC Washington temsilcisi Molly J. Burkhalter ile ayrıca görüşüldü. Bu hanım Türkiye konusunda aktif olmaya, hatta Türkçe bilmek öğrenmeye hazır. Kendisi daha önceleri etkili Temsilcilerin sekreteri/danışmanı olarak çalıştığından Washington'a iyi bilgiye ve tanıya. Ne fark ki, kendisine. Örneğin, bir Türk romanının çevirisini ya da bir şiir antolojisi hediye edilebilecek olanağıdır yada. Bu tür ilişkilerde, kültürel yakınlık, kişisel yakınlık v.s. sağlığından çok etkili olmaktadır.

Lobi faaliyetleri sırasında muhtelif basılı bir kataloğu, gerekirse kısa bir özet, ve genellikle özlü bilgi içeren bir dosya ya da rapor bırakmak ve alı-verisi olmaları yaratmak gerekiyor. Örneğin, Orhan Taylan'ın TBK ile ilişkisiyle sınırlanmış ufak bir tabak/kıllık/plaket; Örneğin, TBK tutuklularının fotoğraflarından oluşan bir albüm; bir şiir kitabı v.s. Kurulan ilişkiye göre ve kişinin konumuna göre - bu tür kültürel yakınlıkların, eski bir deneyimle, sayısız yarar vardır.

HWC gibi Molly Burkhalter nürekli olarak haber, bilgi, ve ne yapılabilirceği konusunda öneri bekliyor.

b) Amnesty International

i. Washington bölümü - ABD AI merkezi - bir koordinatör
CURTIS - R. GOERING :

- Avrupa ve özellikle İngiltere'den yeterli kadar bilgi gelmiyor; Londra'da faaliyet mi var?

- Etiler bilgileri çevresinde değerlendirilmeye başlandı, Türkiye'nin yakın tarihini, özellikle v.s. anlatan yayın yok; Türkiye bilgileri gerektiren ve orada burada çıkan makale düzeyinde;

- Washington'da Amnesty Bureau O. Ayradın'ı tanımak/desteklemek ('adopt', etmek) işiye (bu konuda yardım istendi; Washington-guruba ile yapılan konuşma sonucu, grup kuruldu ve ileriiki mektup çıktı).
- Bu yıl "İkinciye son" yılı ilan edildi. Bu konuda yardımlarına geçtiye;
- DISK Davama, Boston ile görüşme hır AFL-CIO keyeti gönderilebilir; sonun DISK'i anlatan, dava hakkında bilgi veren, savunmalardan sorular v.s. aktaran bilgiler hır an Önce Amnesty'e ulaştırılmaları; AFL-CIO keyetine, Londra'da, DISK'iler için hır "briefing" verebilirler.
(Bu, hır, ciddi istinde durulmasına değen bir öneridir. Cahit Baylar sakadara bu konuda her yardım yapmaya hazır.)

Amnesty Washington ve HRI'ye Dünya Bankasında ~~görev~~ yeni hostlayan Dr. Fahrettin Yağcı'nın İstanbul Amnesty'sinde ^{eskiden} çalışan eşi Yıldız arkadaş 'perde arkasından, olmak şartı ile yardım olmasına, bilgi aktarmaya hazırdir.

Aynı şekilde, Amerika'nın Serri radyosunda çalışan, eskiden Emek dergisinde yantarı çıkan, köken Dünya Bankasında önemli hır görevde bulunan, Dr. Kutlay Ebrinin eşi Hale'de, radyoculuktan gelen yeni serresi ile yine 'perde arkası'ndan yardım edeceğine söyledi

Özette, insan hakları örgütleriyle Amerika'da kolle ilişkiler kurabilmek hır sürve bulunmakta. Bu konilerle ilişkisi hen. yürütülebilir. Bu konileri, N.York'ta bulunan "Dayanışma" atından farklı değerlendirip, iki kanale da aynı ayı kullanmak gerekir.

ii- Amnesty New York.

CURTIS. GOERING'in Washington'dan kalıp tekron görüşmek için N.Y.'a geldiği hır toplantıya, ayrıca, Amnesty International Türkiye koordiasörü Carole Nagengast California'dan toplantı için özel olarak gelip katıldı.

-1982 Arayışının fotoğrafı
revidi

Toplantıya AI N.Yok başkan Susanah SIKIN
Başkanlık yaptı

Genel bilgilerden mütevellitler şunlar :

- AFL-CIO delegasyonunun konumu;
- AI'nın 3. ve 4. ve 5. işkence kampanyasına
Türkiye'nin katılımı;
- Türkiye'de bu konuda temel vakıfların
kimlikle görüşülmesi konusunda bilgi;
- Kaliforniya'ya henüz yollanmadığını belirtildi.

Kendilerine gönderdiğimiz vade ettigim bir bir belge
henüz iletinmedi. Londra'da Cahit arkadaşına N.Y
AI adresini verdimizde, bu konuda ayrıntılı bilgi
aktarımı, görüşme fırsatı olmadı.

AFL-CIO delegasyonunu, ICFTU yanında sınırlı bir atak
olabilir. Jürüyorum, üstünde dikkatle durulması gereken
bir taleptir.

c- İnsan Hakları Uzmanı Avukat Stephen H. Klitzman
ile yapılan görüşme (Washington)

- Paris Davası;
- Arayışın; teknik olarak bilim cezası yitiriyor;
- TBK - Helsinki Nihai Soru ve TBK'nin insan
hakları konusundaki duyarlılığı; Bardan Bölgesinin
sta durumu;
- Türkiye'de hapishanelerdeki uygulamalar;
- 141/142 nin Arayışın içinde yer alması;
- "demokrasiye dönüş"

Kendisine kulüne verdiğimiz belgelere ek olarak bir de
Paris Barosu bizzat toplantısının dosyası iletildi.

Amerikan Bardan Bölgesini harekete geçireceğini söyledi.

d- Ulusal Arası İnsan Hakları Hukukçular Birliği
Başkanı Amy Young (Washington)

- Aynı yukarıda ki gibi; bu kez ağırlık TBK
davasına verildi.
- Paris Barosu raporu iletildi
kongrede ve Bardan Bölgesinde etkili.

e- Anayasa Hakları Merkezi (New York)

Direktör Marilyn Clement

Türkiye ve TBK konusunu ilk kez duydu bu kediye bir saat içinde ve alakalı bilimsel, istediği sergilerinde geçen bir konuşma.

Özellikle kadın hakları ve barış ile ilgili yayınlar. Kadın komitelerinin üstüne dikkatli. Ama, tekniğe basılmış yayın yayımlarla değil, daha çok toplu raporlarla. Elimdeki 'IKD (ingilizce) yayınlarını illemler - doza - nedeniyle çektim.

Bu örgüt ile birlikte Reagan'ın savcı, kışkırtıcılığından ve insan haklarını ihlalden malikemeye verdiklerini sonradan öğrendim. (IKD ve TBK'na kadın üyelerinin imzasıyla)

Lincoln Greenham Common'a kadınlara buraya kamp kurmuşlar.

Sözleri gelmişken helikopterim: "Dayanışma" dergimizi de rahatlıkla dağıttım. "İnsan hakları" dergisini tutkular yayınları geliştirmenizin gerekliliği bir kez daha ortaya çıktı.

Amerika Ulusal Kiliseleri Konseyi İnsan Hakları

Yaklaşık William L. Wipfler ile yapılan görüşme (New York)

Bu dönem kiti (papaz), aynı zamanda HRI'nin de direktörleri arasındadır. Toplantıya, ayrıca, 20 yıldır Türkiye'de misyonerlik yapan bir papaz ve Aygen Nurzat adında, yukarıda sözleri geçen tutuklunun, psikolojik danışmanı hafiften beralmış kız kardeşi de katıldılar. Toplantı yaklaşık iki saat sürdü ve daha çok TBK konusunda ne yapılabileceği konusunda yoğunlaştı.

- Buza Solara ve Temsilci Toricelli olmak üzere TBK hakkında bilgi için Demokrat Parti New York temsilcilerine gönderilmesi;

- Kiliseler birliği aracılığıyla TBK'nın kamuoyuna duyurulması;

- Tutuklulara mektup;

- Yerel konuda haber çıkması;

- Kendilerini sürekli olarak bilgilendirme;

- Gelerek olan yayın ve broşürlerin dağıtılması.

Tutuklunun kız kardeşine, İngiltere'de Trotskistlere yoğun olduğu

1982 Anayasa isminin fotokopisi verilmiş.

Bölim

Türkiye ile bağlanma kampanyasının adresi verilir, bu konularda ilgiliye gereken tavsiye olurdu.

Türkiye'de münferatlik yapan papa iki saat içerisinde tek bir kelime söylemedi, konuşmalarını izledi.

9- Amerika Bilimi Geliştirme Derneği, Bilimsel Özgürlük ve Sorumluluk Komitesi Uluslararası Bölümü Başkanı Kathie McCleskey (Washington)

Kendisine, TBK yöneticileri hakkında özel bilgi verildikten sonra

- YBK konusunda kitaplar,
- YBK uygulamaları,
- Genel kısıtlamalar,
- TBK'nın akademisyen üyelerinin durumu.
- 1982 Anayasasından 12 ve 13 maddelerin fotokopisi verildi.

Gezitti mobilte siparişine yararlar yararlanma ve Tevakkül Mektupları ile ilişkiler hakkında konuşuldu.

İlginç bir görüş, bu örgütün Türkiye'de, ülkemizde gelen ve YBK kurumuna uğrayanların listelerini veren imzasız mektuplara rastlanması. Çoğu ABD'de eğitim gören, izlenim veren bu mektupların yararları, aydınlarımız arasında üstlerine ölü toprağa serpilmesini, insanların da (pey der pey) olduğunu kanıtıyor.

10- Amerika PEN Kulübü Yetkilileriyle Görüşme (New York) Karen Kennerly ve Philip Baller

Üç saat sürdü bu görüşme, ABD'de en önemli temostardan biri sayılabilir.

PEN Kulübü yetkilileri şu görüşleri aktardılar

- Türkiye konumunu bir süre ıllikile ilgilendirmiyor;
- Ne fark ki, dünyada insan haklarının erilip sigınacağı tüm ülkelerin yanına Türkiye'den gelen bilgiler hem eksik hem de yetersiz; bu nedenle çalışmalarımız % 10 randımanla sürdürülmekte;
- Elimizde doğru dürüst bir tutuklanılanlar listesi bile yok;
- Türk yaralarına ve kültürü konusunda etkilik

mesajlarının dışında genel bir bilgi yok;

Konu ile ilgili

- TBK davasına aygıtlar üzerinden biletler;
- Yararlar davası (TYS davası);
- 1982 Arayışı (bir fotokopiyi);
- Avrupa'da yürütülen araştırma çalışmalarını hakkında bilgi verildi.

Kararlılıktan ibtiliği ile ilgili olarak:

- TYS davasına ^{gözetim olarak} ve TBK tutuklularının ailelerini ziyaret etmek üzere bir yararlar delegasyonunun oluşturulması; bunun, elise, ARTHUR MILLER, HAROLD PINTER ve ünlü romancı DOCTOROW'dan oluşması;
- Ağırlık raporu ve hıltan iletilmesi; onların biletleri: 3 haftada bir N.Y.'tan telefonla istihaf kurulması;
- Gazetelerde yayın alınması için sürrekli haber iletişimi ve hatta flörtöründe bu yararlarının/ aydınlarının bu konuda yardımları.

Bu bağlamda şunlar yapılabilmeli:

- Varşy Öğören aracılığı ile kurulmakta olan yararlar Bülteni'nin aygıtlı haberleri v.s. bir on bilet aktarmalı; Varşy Öğören ve henüz A. Miller, Harold Pinter gibi kişilerin TYS davasına gözetim olarak katılmaları için çalışmalarını ciddi ve yoğun bir biçimde sürdürmemiz;
- Kültür Komitesi Sekreteri Enis Üser aracılığı ile haber iletişiminin gerçekleştirilmesi;
- Yeni gelen ünlü sarı arkadaşta bir raportajın derhal N.Y. Per Dergisine iletilmesi;
- İleri kadın yararlarından seçme biletleri, am v.s. gibi sanat ürünlerinin hıltan getirilip dilerleri olarak N.Y.'a gönderilmesi ve bunun scitli dergilerde yayınlanması.

Kültür eticiliğini Amerika'da Nazım ve ileri yararların fiaretini yapan Hadiman ve Sürcküsüne kaçırmamak için, ayrıca, ABD'de çıkarılmak üzere yayınların

etkilennin Avrupa'ya da yayıncılarından, bu Pen Kulüp imkânlarını iyi değerlendirmek gerekiyor.

6- SEMİNERLER

Amerika'da toplam 4 seminer verilmiş olup, en azı yukarı 150-200 kişiye. TBK davası ve - ilki kapalı olarak genel sorunlar aktarılmıştır.

i- Institute of Policy Studies (~~Ulusal Davranış~~ ^{Siyasal Davranış})

(Enstitüsü) Ortama solu çevrelerin, ve özellikle saygın kişiliği ile tanınan, Washington'da katıldığı Altında'nın büyük elestiri Orlando Lafalier'in etkin olduğu bir kuruluş katılım. Fildi, Güney Afrika, Orta Amerika seminerlerinde daha düşük: 25-30 kişi.

Amerikanın Seni radyosunda 5 dakikalık "canlı yayın", emek üzere 8 dakikalık İlet (Türkçe). Katılanlar arasında iki elestirik mensubu ve ünlü Washington Post yazarı Colman McCarthy bulunmakta. (Washington)

ii- The Nation Dergisi haftalık semineri (New York). Tiraajı: 50,000; Amerikanın tek "yazgın" sayılan orta-sol dergisi; ayda kırkminde etkin. 20 kişiye seminer.

iii- Birleşmiş Milletler binasında "Türkiye, Barış ve İnsan Hakları" semineri: ABD kamu örgütleri temsilcileri, kültür temsilcileri, insan hakları örgütlerinde birleşik, gazeteciler, seçilmiş Amerikalı gözetimler. Katılım: 50-60 kişi. Dilekçilerde daha "canlı, canlı" bir konuşma (Kürtler, Sırak savaş, Devrim stratejileri !!) beklentilerine rağmen, gerçekler ilgili olarak iyi bir diyalog kuruldu.

iv- Claremont Research Centre: Seçilmiş 20-30 kişilik bir gruba TBK'dan hoşnutsuzluk genel durumu hakkında özel bilgi verildi. Katılanlara çoğu O. Doğu ve Filistin konusuna ilgi duyulardan oluşan

Bu dört seminerde de elde ettiğim bilgileri, katılanların Türkiye hakkında son derece bilgisi oldukları fakat çok iyi bir potansiyelinde bulunduğu yolunda. İnsanlar ilgi ile haber vermiş hokmette. 1971-80 döneminin girift hükümet değişiklikleri, 1977-80 yıllarının genel kronolojisi, 1960, 1971 ve 1980 darbelerinin örgütlü kurumların gibi bazı bilgileriyle ilgili olarak gerek var.

Gerek bazıları ile gerekse insan hakları örgütleriyle yapılan konuşmalarda:

- OYAK;
- F-16'lar;
- Holdinglerin üst kademesinde ki emekli yüksek rütbeli subaylar;
- Türkiye ekonomisi ve toplumunun militaristleştirilmesi;

kuruluşları büyük bir ilgi ile izlendi. Bu kuruluşlar, ABD-NATO-Türkiye'nin çok yoğun ilişkileri, "gazeteci", ya da "aydın", diliyle ve "enformasyon" düzeyinde mutlaka değerlendirilmek gerekir. Soğuk savaşın maskeleri olan ABD ve İngiltere'de bu enformasyon akışını iyi değerlendirmek gerekiyor.

- demokrat gazetecileri haber ve yorumla desteklemek;
- bizim yaradığımız, yarılarımızın dergilerine çıkmasını sağlamak;
- en önemlisi (ve en de güç olan) Örneğin "DİYANİSMA", bilginleri giderek gerek teknik gerekse içerik bakımından, titiz, kullanılabilecek bir "kaynak" haline getirmek.

Örneğin, ABD'nin örgütlü kurumlarından "DİYANİSMA",

- amatörce;
- fazla sivi;
- terminolojisinden dolayı "klonforasyon", kolay;
- fazla potansiyeli;
- ve aynı zamanda kaçan

bir yapı olarak değerlendirildi bu istleri bilen (ve orada bu istleri erbabı, Filistin Dayanışmasını yürüten CLAREMONT yöneticileri) kişiler tarafından. (İsrail'de bulunan dan çok Musevi'nin yaradığı ve Sionizmin kaleni N. York'ta

İhtiva Arap halklarının mücadeleleri ile dayanışma
sürdüren bu kitlelere baskınlara dik kalle not ettim.
Bosna - Yugoslya haber ve mesaj iletmek için yola, yontulan
komandoların ^{zaten iyi bir fikir edinmek için} kendilerinin ^{ve arkadaşların} dergileri hakkında

7- BASIN'la İLİŞKİLER

a- Washington Post - Colman McCarthy Örneğinde,
harışadan, sok, politik terminolojide pasifist-liberal
olarak nitelendirilecek bu ilginç kişi, Türkiye
konusunda 3-4 yan daha yazmış.

HWC Türkiye Raporu üzerine yazdığı fikir. Elçiliğin
gараbirine yd. aemas.

İlk görüşmemizde, yanında, Strada'da öğrendiğime göre,
Elçiliğin Bosna Bültesinde çalışan genç bir kadın
bulunuyordu. Bu kadın IPS seminerinde de McCarthy'ye
eslik etti.

18 Mart 1984 W. Post'ta çıkan köşe yazısı ABD
Yatırımcılarının sorumluluk ve gerçekliğini bir kalemde
söylenmeye yetti. Bu yan için kladisiyle 2 kez
daha görüldüm. Yazı, ayrıca, benim Washington'da
bulduğum sırada orada bulunan Refik Erduran'da
göstereceğim oraylatmış. Erduran'ın benimle görüşmek için
bir taleple bulunmaması ilginçtir, çünkü kendisi
dikendenin eski tanrıktarı arasındadır.

b- Claudia Wright'le iki uzun telefon görüşmesi

Bu kadın New Statesman dergisindeki yollarından
tanıdık. Richard Pate'yi afise eden yansın övte
T Postasında yayımlandı. 1982 Mayıs'da askerî hükümetin
Irak'ı işgal edebileceğini öne sürmüştü. Bir yıl sonra
Temmuz ayında bu - kehanet denilebilecek öngörüsü -
gerçekleşti.

Ailen Avustralyalı olup, Carter yönetimi sırasında
Washington'a yerleşen ve yönetimde koroniyla birlikte
çalışan (kendini "Bay Claudia Wright," adıyla (!)
tanıtan bu zât Avustralya'da Sosyal Bilimler
profesörü imi;) bu kadın, ilişkileri, kızılığı ve etkililiği

haliminden bizim Müşerref Hekimoğlu'nun bir kopyasını
aldık.

Kendisiyle daha nice çalışmalarla niyetiyle görüldü. Bu
ilgili işi halletmek gerekiyor. Adı ve adresini T.P. sine
iletmiştik.

Kaan / saat önce bir belge komisyonu siliğinde
Working Group'un sosyal coğrafyasına baka - sarakdan
doğrudan bir belge - çıkararak büyük bir yardımda
bulundu.

C- MERIP REPORT'un Editörü JOE STORR ile
görüşme. 30 kısır yazlarında bulunan bu kişi 1-2 yıl
Türkiye'de "barış gönüllüsü" olarak çalışmış. Derginin
Türkiye muhabiri aramada "Birlikler"deki ve Murat
Belge bulunmakta.

MERIP'in genel doğrultusu 3ü Dünya Troçkist devite -
kötü bir eğilim. İki Türkiye özel sayısı çıkarıldı.
Özelliklerdeki sayıda C.H.P. Milletvekili Nedim Tarkanın
bir fotoğrafı basılarak TBK davası ile ilgili bir
yazıda.

MERIP'e, Sinan Pamukcu, İngiltere'deki Troçkist
dergisiyle ilgili kurumlardan (ve is bulmak için
dünmeden ABD vatandaşlarının kapısına çaldıran) Ronnie
Margolis (Türk vatandaşı), eski ODTÜ öğretim üyesi
ve yararlı bir kitabın yazarı FERİD AHMAD v.s.
gibi kişiler yazı yazmakta.

Elimizdeki ^{insan} olanaklarını dikkatli kullanabilmek bu derginin
Türkiye özel sayısından çok daha tutarlı bir enformasyon
biltenini, politik dedikodu, gözetim eğilim v.s. dışında basıp
MERIP'ten daha iyi bir işler yapması gerekir.

Gönderdiğimiz yazılara hormaya söz verdiler. Özellikle DSİK
komisyonunda bir direktörün gönderilmesi gerekiyor. Cahit
arkadaşta bunu da konuşuyor.

d- CHRISTOPHER HITCHENS'le görüşme

David Tonge, David Burchard ve Hitchens'den oluşan
üçlü, Türkiye - Yunanistan - Kıbrıs kesimini İngiltere
basınında 5-10 yıldır kopmuş bulmuştu. Hitchens,
Rusya Lohisinde çalışan Kıbrıs bir kamuya editör.
1968'li yıllarda Oxford Üniversitesinde Troçkist öğrencisi

Karar, New Statesman dergisinde ileri yarında
göze balmıştır.

Prof. Mümtaz Soysal, gazetelerde Kitchen'i "Türk
dışmanı" ilan etmiştir. Kendisinin böyle bir ifade
kullanıp değildir. Türkiye konusunu "Kıbrıs meselesi", si
açısından ilkinde birlikte, Nation'da çıkan bir yazılamda
anti-faşist ve demokratik bir ~~eleştiride~~ yaklaşımla
ceza, eleştirmiştir. Yakında, Kıbrıs üzerine yazdığı bir
kitap halinde piyasaya çıkacak. Haber obj-ctisi ve
Türkiye'ne de bulunduğu bölge itibarıyla elde edeceği
bilgiler bakımından kendisiyle ilişkiler vardır. ~~bilinir~~

BAZI SONUÇLAR

- 1- Amerika gazetesi, şu üç nedene "yararlı ve
olumlu" diye nitelenmiştir: (Önem sırasına göre)
  - a- State Department görüşleri ve bunun
i- Cumhuriyet gazetesinin 28.3.1984 tarihli
Elliot Abrams demeğine ilişkin bölümleri;
  - b- The Washington Postta çıkıp Herald Tribune,
do yerel Amerikan gazetesi ve GUARDIAN WEEKLY'de
yayımlanan TBK ile ilgili yazı;
  - c- PEN Kulüp aracılığı ile Arthur Miller'in
görüşleri olarak TYS davasına getirilmesi;
etrafındaki belgeleri; aynı zamanda, bir AFL-CIO
delegesi konusuna DISK yöneticileriyle üst düzeyde
görüşüp, Abdullah Bostürk'e ve ~~diğer~~ yargılanan diğer
DISK yöneticilerine ziyaret etmeyi ~~gözetme~~
atacak bir fırsatın belirmesi.

2- İnsan hakları örgütleriyle kurulan ilişkiler ve bunların
ABD baskı hareketine yarınması, TBK davasının
duyurulması ve ^{ABD'de} dayanışmanın temellerinin ~~atılması~~
atılmasına gelince: Bu ilişkileri

- sendikalar;
- kodlar
- aydınlar

çalışma grupları halinde değerlendirebiliriz. Köprüler
kurulmuştur.

3- ABD Kongresi ile kurulan diyalog süreci

- a- ( ) imzalı bir protesto mektubu karışık Temsilat Meclisi üyeleri tarafından Berlin Bakanına gönderilmiştir,
- b- Senatör ve Temsilatlerden oluşan bir grup O. Apaydın hakkında görüşlerde bulunmaktadır.

4- Bu gezi, yayın ve faaliyet bakımından beliren noksanlarımızı bir kez daha vurgulamıştır. Demokratik Dayanışma platformunda yürüttüğümüz yayın politikasını daha profesyonelce ele almak gerekiyor.

5- Yabancı "akademi"lerden oluşan jüriye Türkiye'ye jüri üyelerini örgütlemek ve kurulan Türkiye'yi sepeste ve saran sessizlik duvarını delmede yardımcı olmamız da ayrı bir önem taşımakta. Ne fark ki, malum nedenlerden dolayı (özellikle, eski CHP'ilerin yetkenleri suya indirilmesiyle) yabancılar, kendi aralarından Türkiye'ye gidip orada gördüklerini aktarılabilecek daha büyük bir önem ve önem veriyorlar. (Bu söylemlerim ortan ve ilim sosyol - demokrat, liberaller için geçerli). HWC'den Teri Leber bunun güzel bir örneği. Türkiye'de geçirdiği 1-2 haftanın doğrudan etkisi ve deneyimleri, broşürlerden elde edilecek bilgilerden çok farklı hem de önemli. Bu nedenle, Türkiye'de temas kurulabilecek ~~her~~ aydın, demokrat ve yabancılarla konuşup onların görüşlerini alabilecek nitelik ve konumda kişilerin listelerinin hazırlanması gerekir.

Bu alış-veriş hem yurtta bulunanlara yararlı ^{olacak} hem de bizim dayanışmamızın gerekçe bağlantılarını ortaya koyacaktır.

TÜRKİYE

Institute for Policy
Studio,
1901 Que Street NW
Washington DC 20009
Tel: 202-234-9382

Colman McCarthy
WASHINGTON POST
1150 15R Street NW
Washington DC 20071

Carole Nugent
Turkey Coordination Gp
Amnesty International
26410 Ironwood Av.,
Sunnyvale
California 92388
Tel: 714-653-2791

The Nation
72 Fifth Avenue,
New York
NY 10011

HUMAN RIGHTS INTERNET
13386 Street, S.E.
Washington DC 20003
202-543-9200

Amnesty New York
304, West 58R Street
Manhattan
N. York.

Mark W. Bonster
Amnesty Int. #34 ~~NY~~
Tel: 462-2657
682-3238

HELSINKI WATCH COMMITTEE
36 West 44R Street
New York NY 10036
Tel: 212-840-9460

PEN CLUB
Philip Balla
47, 5R Avenue
New York NY 10003

Charles Fairbanks Jr
State Department
C Street NW
Washington DC

Spencer Oliver
Commission on Security +
Cooperation in Europe

Ellen Laipson
Congressional Research
Center